

LUNDS UNIVERSITET

Sverigedemokraterna

– vägen till riksdagen via tidningsmedierna

En kritisk nyhetsanalys

Examinator:
Marja Åkerström

Författare:
Camilla Landin

Abstract

Sverigedemokraterna – vägen till riksdagen via tidningsmedierna. En kritisk nyhetsanalys av Camilla Landin.

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur journalister på dags- och kvällstidningar i Sverige framställer Sverigedemokraterna under åren 2002, 2006 och 2010. Orsaken till att utreda hur Sverigedemokraterna har framställts ligger främst i mediernas omtalade makt som informationskälla, men också hur viktig journalistens roll anses i en demokrati, att denne ska presentera en övergripande information som läsaren kan tolka individuellt. Frågeställningen lyder: Hur har Sverigedemokraterna framställts i valda nyhetsartiklar? Vilken diskurs eller vilka diskurser om Sverigedemokraterna går att utläsa av artiklarna? Har framställningen av Sverigedemokraterna i nyhetsartiklarna förändrats i takt med deras popularitet och framgång och i sådana fall hur? Teoretiska utgångspunkter är mediernas makt i samhället, journalistens ideal och politisk kommunikation i medierna. Studien är av kvalitativ art och analyseras med en kritisk diskursanalys av Norman Fairclough. Slutsatsen är att den generella konstruktionen om Sverigedemokraterna är av negativ karaktär. Den övergripande diskursen som får tolkningsföreträde och som är mest frekvent är att Sverigedemokraterna är ett främlingsfientligt och farligt parti som inte ska låtas få tillträde till medierna, eftersom då erhåller partiet publicitet vilket i sig genererar i fler röster. Diskursen ändras inte märkbart under de valda årtalen utan håller en likartad ton. Mediernas makt kan ifrågasättas då fastän en negativ skildring av partiet ändå lett till att SD blev inröstade i riksdagen 2010.

Nyckelord: *Kritisk diskursanalys, Diskurs, Sverigedemokraterna, Makt, Medier, Journalistik, Politik*

Innehållsförteckning

1	Politisk skräll och mediepåverkan	1
1.1	Syfte	2
1.1.1	Frågeställning	2
1.2	Paritet mot alla odds - från begynnelsen till idag.....	3
1.2.1	Tidigare studier	4
2	Teoretisk & metodologisk utgångspunkt.....	5
2.1	Medierna, politiken och journalisterna.....	5
2.1.1	Mediernas effekter - en historisk överblick.....	6
2.2	Den kritiska diskursanalysen.....	7
2.2.1	Diskursteori	7
2.2.2	Kritisk diskursanalys som metodform.....	8
2.3	Avgränsningar och urval	9
2.4	Analysmetod.....	10
2.5	Metodkritik.....	10
3	Vägen till riksdagen via massmedierna	11
3.1	Upp i debatt eller inte komma till tals alls?.....	11
3.1.1	Så ska Sverigedemokraterna mötas	17
3.2	Framgångar och motgångar för partiet.....	18
3.2.1	Den politiska resan mot riksdagen	26
3.3	Sverigedemokraternas politiska fästen.....	27
3.3.1	Därför stärks skiljelinjen mellan vi och dem	31
4	Negativa och icke-mäktiga medier	33
4.1.1	Förslag på vidare studier	35
5	Referenser	36

1 Politisk skräll och mediepåverkan

Riksdagsvalsresultatet året 2010 kom som en kalldusch för många men som en glädje för andra. Sverigedemokraterna lyckades komma över fyra procentspärren och blev därmed ett riksdagsparti. Efter riksdagsvalet började opinionsledare och politiker direkt att ifrågasätta hur detta kunde hända. Man talade om de övriga riksdagspartiernas ovilja att debattera med Sverigedemokraterna, men också, och kanske främst, talade man om hur medierna hade valt att framställa partiet, om detta gynnat partiet i den mån att de nådde en riksdagsplats. Sverigedemokraternas framgång tog fartökning vid 2002 då den egentliga resan började mot en riksdagsplats. Hur har tidningsmedierna framställt denna framgång?

Medierna är den främsta och viktigaste källan till information om exempelvis politik och politiska frågor. Modern politik är också medierad politik, det vill säga att det politiska samspelet och meningsutbytet utspelas i och via medierna. Medierna har en central roll där politiker kan nå ut med sina budskap till människor, och det är via medierna som vi hämtar information som intresserar oss och som vi behöver för att kunna bilda våra egna uppfattningar gällande samhällsfrågor (Nord & Strömbäck 2004).

I dagens samhälle präglar medierna nästan alla människors dagliga liv. Hur hade exempelvis en dag sett ut utan någon som helst form av massmedial påverkan, med ingen radio, TV eller dagstidning? Dessa mediers starka ställning i samhället bekräftar också att vi är beroende av medierna för vår information om världen. Flera studier visar att medierna innehar en väldigt stor makt som rollen i egenskap av informationsbärare, men framförallt också ett ansvar att ge oss en rättvis och allvetande bild av omvärlden (Hadenius et al 2008).

Enligt journalistforskaren Jesper Strömbäck spelar journalisten en viktig roll i en demokrati och att demokratin är ett system som är till för att förmedla information, granska makthavare och föra debatt (Strömbäck 2009). I detta ligger huvudsyftet för min uppsats, att granska hur journalister förmedlar information, granskar makthavare och presenterar debatter angående Sverigedemokraterna och utomstående aktörer i relation till partiet. Ur ett perspektiv där man talar om medierna som innehavare av stor makt är det viktigt att undersöka vilken politisk information som medierna publicerar angående Sverigedemokraterna. Med stor makt följer också stora förpliktelser.

Många olika dags- och kvällstidningar, även TV-kanaler som SVT och TV4, har spekulerat i huruvida de ska möta Sverigedemokraterna, huruvida de ska publicera information om partiet eller inte. Ska man antingen ge dem utrymme eller ska de inte låtas synas i offentligheten över huvud taget?

1.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur journalister på dags- och kvällstidningar i Sverige framställer Sverigedemokraterna under åren 2002, 2006 och 2010. Orsaken till att utreda hur Sverigedemokraterna har framställts ligger främst i mediernas omtalade makt som informationskälla, men också hur viktig journalistens roll anses i en demokrati, där denne ska presentera en övergripande information som läsaren kan tolka individuellt. När flera forskare, exempelvis Strömbäck (2009), Hadenius et al. (2008) och Nord & Strömbäck (2004) talar om medierna som besittare av en så pass stor makt, går det att utläsa ett mönster i mediernas framställning av Sverigedemokraterna i jämförelsevis med Sverigedemokraternas valresultat? Det vill säga, har tidningsmediernas framställning av Sverigedemokraterna präglat väljarna i samma anda?

1.1.1 Frågeställning

- Hur har Sverigedemokraterna framställts i valda nyhetsartiklar?
- Vilka eller vilka diskurser om Sverigedemokraterna går att utläsa av artiklarna?
- Har framställningen av Sverigedemokraterna i nyhetsartiklarna förändrats i takt med deras popularitet och framgång och i sådana fall hur?

1.2 Paritet mot alla odds - från begynnelsen till idag

1988 bildas Sverigedemokraterna (SD) i Stockholm. De flesta är män och har bakgrund i Bevara Sverige Svenskt (BSS), en organisation känd för sina rasistiska åsikter. Partiets första språkrör blir Leif Zeilon, också han med rötter i BSS. I 1988 års riksdagsval får partiet sammanlagt 1188 röster. Åren som följer får partiet fler medlemmar som har sina bakgrunder i både BSS och även i Nordiska rikspartiet, som är ett nazistiskt parti. När riksdagsvalet infaller 1991 lyckas det invandrarkritiska partiet Ny Demokrati med Bert Karlsson och Ian Wachtmeister i spetsen knipa en riksdagsplats medan Sverigedemokraterna endast får kommunala mandat i två kommuner.

1993 grundas Sverigedemokraternas ungdomsförbund (SDU) där Robert Vesterlund utnämns till ordförande, som även är känd nazist. I samma vecka lämnar Zeilon partiet, Mikael Jansson blir Sverigedemokrat och inom två år har han erhållit platsen som partiets ledare. Vid riksdagsvalet 1994 får partiet nästan 14 000 röster och fem kommunala mandat. Björn Söder blir Sverigedemokrat och år 1995, när Jimmie Åkesson är 16 år, blir han medlem i Sverigedemokraternas Ungdomsförbund.

Tina Hallgren-Bengtsson håller ett tal framför ett bokbål av judiska böcker i Skåne och gör Hitler-hälsning, året är 1996. Vid riksdagsvalet 1998 har partiets röster ökat till nästan 20 000 och både Åkesson och Söder blir invalda i kommunfullmäktige i Sölvesborg respektive Höör. Under sina studietider i Lund vill Åkesson och Söder bilda Nationaldemokratiska studentföreningen (NDL) men rektor Boel Flodgren tar avstånd från det hela och förbjuder agerandet. År 2001 ställer Sverigedemokraterna upp i kyrkovalet och får stor uppmärksamhet, partiet får två mandat i det högsta beslutande organet i Svenska kyrkan. Inför nästa års riksdagsval blir den förre moderaten Sten Andersson Sverigedemokrat, likaså ex-centerpartisten och Sjöbopolitikern Sven-Olle Olsson och i riksdagsvalet år 2002 får partiet 76 000 röster.

Jimmie Åkesson väljs till partiledare 2005, 26 år gammal och i 2006 års riksdagsval får partiet 2,93 % av rösterna. Under året väljer Sverigedemokraterna aktivt att publicera de kända Muhammedteckningarna i sin nättidning "SD-kuriren". Fram till 2010 går det bättre och bättre för partiet, de får mer och mer uppmärksamhet i media och till slut står de på valdagen den 19e september 2010 som ett riksdagsparti (Orrenius 2010).

Huvudtendenserna som präglar Sverigedemokraternas historia grundas i rasistiska organisationer och även att flera av medlemmarna i SD har en nazistisk stämpel. Detta håller i sig fram till Jimmie Åkessons tillträde som partiledare år 2005, Mattson (2009) skriver i sin bok att Jimmie Åkesson erkände partiets förflutna och att fokus i stället skulle läggas på att göra sig kvitt de våldssammankopplingar och andra ”busfasoner” som för tankarna till Sverigedemokraternas förflutna (Mattson 2009:24).

1.2.1 Tidigare studier

Sverigedemokraterna, den nationella rörelsen av journalisterna Stieg Larsson och Mikael Ekman släpptes 2001. Den behandlar politiska sammanhang och andra offentliga dokument där Sverigedemokraterna har stått som aktör. Boken behandlar partiets kopplingar till nynazistiska rörelser och har granskat Sverigedemokraternas brottsliga bakgrund, som visar sig vara väldigt belastad. Författarna spekulerar vidare i hur partiets framgång kan te sig och om partiet kan komma bli ett nationellt alternativ i framtiden. Ytterligare har Pontus Mattson, politisk reporter på Sveriges Radio, skrivit reportageboken *Sverigedemokraterna, in på bara skinnet* som släpptes 2009. Mattson har använt sig av både eget inhämtat material om partiet och även partiets egna skrifter och tal. Han undersöker även vem som röstar på partiet samt hur riksdagspartierna agerar gentemot Sverigedemokraterna. Dessa studier behandlar Sverigedemokraterna som ett politiskt parti i sig, närmare bestämt om partiets historia och partimedlemmar. Till skillnad från denna uppsats, som kommer inrikta sig på den språkliga framställningen om partiet och undersöka mediernas makt. Dessutom är dessa tidigare studier om partiet inte forskning om partiet, men det har däremot förekommit stora mängder medieforskning angående mediernas makt, exempel på detta är Gunilla Jarlbros *Medier, genus och makt* (2006) som berör genuspresentationen i medierna och huruvida populärkultur och reklam påverkar unga människors identitetsuppfattning utifrån ett genusperspektiv. Kent Asps bok *Mäktiga massmedier: studier i politisk opinionsbildning* (1986) är en av de mest erkända böckerna inom forskningen angående massmedial makt och politisk opinionsbildning. Denna bok skildrar hur TV, tidningar och radio ständigt deltar i den politiska opinionsbildningen och vilken bild som förmedlas av den politiska världen och hur olika medier påverkar människor.

2 Teoretisk & metodologisk utgångspunkt

2.1 Medierna, politiken och journalisterna

”I och med att medierna ändå har nyckeln till människors uppmärksamhet får de en maktposition i den politiska kommunikationen mellan politiska aktörer, medborgare och medierna själva” (Nord & Strömbäck 2004:15).”

Medierna innehar en stor roll som informationskälla om politik, inte bara till medborgarna utan även journalister och politiker. Det är via medierna vi inhämtar information som är behövlig för att vi ska skapa oss en egen uppfattning om aktuella samhällsfrågor. Samtidigt som medborgare behöver information om politikernas åsikter och åtaganden behövs även information om aktuella samhällsfrågor. Detta är två exempel på hur en demokrati fungerar i förhållande med journalistiken och därför är press-, yttrande- och informationsfrihet nödvändiga lagar (Nord & Strömbäck 2004). Den svenska regeringsformen bygger det svenska statskicket på fri åsiktsbildning och 1994 skrivs det följande:

”Massmedierna fullgör tre uppgifter som är särskilt angelägna för den fria åsiktsbildningen, nämligen uppgiften att förse medborgarna med sådan information att de fritt och självständigt kan ta ställning i samhällsfrågor, uppgiften att granska de inflytelserika i samhället och uppgiften att låta olika åsikter och kulturyttringar att komma till tals” (SOU 1995:37, sid 156).

Dessa uppgifter kallas för mediernas demokratiska uppgifter och innehåller informationsgransknings- och forums-uppgiften. Människor ska fritt kunna ta ställning och då krävs det att journalistiken ger så allsidig och sanningsenlig bild av verkligheten som möjligt (Nord & Strömbäck 2004).

Niklas Håkansson skriver i Nord & Strömbäck (2004) att politiker och journalister är ett uppenbart motsatspar när det talas om aktörer i en politisk nyhetsförmedling. Ibland hävdar man att massmedier och politiker är varandras motsatser, varandras antagonister och att de har olika sätt att tänka och agera. Ibland betraktas istället massmedierna som en del av det politiska systemet. Utifrån en marxistisk tradition betonas att det råder ett symbiotiskt förhållande mellan politiker och massmedier. ”Medierna anses liksom det politiska etablissemanget agera i den styrande klassens intresse”, skriver Håkansson (Nord & Strömbäck 2004:200). Marx teori kommenterar dock ett samhälle där medierna hade mindre

betydelse än vad de har idag, men senare kritiker hävdar att massmedierna kan fungera som ett redskap för ideologisk hegemoni i samhället. Medierna hjälper till att skapa och upprätthålla en samsyn, en konsensus, kring idéer som är självklara och naturliga. Granskning och kritik hör inte hemma inom dessa ramar, skriver författaren med grund i bland annat Herman & Chomsky (1994) och Hall (1982). Idag pratar man i stället om ett ömsesidigt beroende, nyhetsmedierna är i behov av politikerna då politikerna innehar ett högt nyhetsvärde, politikerna i sig måste lita till medierna för att deras budskap ska nå fram. (Nord & Strömbäck 2004)

Jesper Strömbäck ifrågasätter journalistens ideal i *Makt, medier och samhälle* (2009). Han skriver att nästan alla journalister anser att det viktigaste med yrket är att granska samhällets makthavare. Men detta stämmer inte överens med verkligheten, författaren hänvisar till olika undersökningar att en väldigt liten del av alla nyheter innehåller granskningar av samhällets makthavare. Vanliga tendenser i modern politisk nyhetsjournalistik är att gestalta politik i samma mån som sport och spel. Gestaltningen handlar snarare om vinnare och förlorare i kampen om makt, inte om sakliga problem och förslag på hur dessa ska lösas och hur samhället ska förbättras. Effekten av en sådan journalistik innebär att människors misstro mot politik ökas. Det försvårar även för människor att hämta den information som gör det möjligt för dem att informera sig om politiker och samhällsfrågor. Med detta kan man konstatera att journalistikens informationsvärde sjunker. Dessutom tenderar journalistiken att gestalta politiken på detta sätt särskilt mycket under valrörelser (Strömbäck 2009).

2.1.1 Mediernas effekter - en historisk överblick

Mediers effekt har länge diskuterats och även betvivlats. Ett vanligt sätt att beskriva effekterna är att dela upp utvecklingen i perioder. Period ett börjar kring 1920 och löper fram till 1940-talet. I en tid av ett samhälle i förändring efter första världskriget, då demokratin tog sin fart liksom industrisamhällets framkomst, resonerade man kring medierna som ”allsmäktiga”. I kombination av urbaniseringen talade man om människor som den stora massan. Kännetecknet för den stora massan var att den var irrationell och en lättledd samling som var oförmögna att stå emot någon som helst form av påverkan, exempelvis den stora mängd propaganda människor fick erfara. Medierna ansågs ha en stor makt över människorna och fungerade ungefär som injektionsnålar, därav teorin ”injektionsnålsteorin”, vilken innebär att mediernas effekt är lika för alla mottagare och att denna effekt berör förändringar i

beteenden och åsikter, samt att effekterna följer omedelbart. Period två sträcker sig från slutet av 1940-talet till slutet av 60-talet. Då ansågs medierna i stället vara ”maktlösa”. Ett stort antal nya undersökningar och metoder tas fram för att analysera människors åsikter och beteenden. Paul Lazarsfeld och Carl Hobland, två framträdande forskare under perioden, kom fram till att medieinnehåll inte kan likställas med effekt, de var inte lika för alla och följde inte uppenbart. Det finns egentligen flera former av effekter där personliga och sociala faktorer visar sig vara väldigt avgörande när det gäller påverkan. I slutet av 1970 ifrågasattes mediernas begränsade effekt. Nutid kallas medierna för ”mäktiga” och tre nya teorier har fått högst genomslag under denna period, dessa är dagordningsteorin, teorin om tystnadsspiralen och kultivationsteorin. Förklaringen bakom varför man talade om medierna som mäktiga ligger i de politiska och sociala förändringar som samhället präglades av, främst genom attityder och beteenden av folkmassan, exempelvis protester mot Vietnamkriget och en allt starkare vänsterrörelse. Tv-spridningen har också sin del i det hela. Däremot visar en nyare forskning på att teorin om att medierna fungerade som en injektionsnål är en myt. Det har inte med full säkerhet gått att påvisa vem som först använde injektionsnålar som metafor för att beskriva effekten av medierna. Sammanfattningsvis anses inte medierna maktlösa men inte heller allsmäktiga. Medierna bör beskrivas som mäktiga vars effekter formas i ett samspel med ett antal andra faktorer (Strömbäck 2009).

2.2 Den kritiska diskursanalysen

2.2.1 Diskursteori

Norman Fairclough menar i sin bok *Media Discourse* (1995) att anledningen att kalla diskursanalysen just kritisk grundar sig i att våra sociala praktiker och vår språkanvändning är bundna vid orsaks- och effektsamband som vi inte alltid är medvetna om. Under sådana förhållanden är det inte alltid förstått att det finns en koppling mellan språkanvändning och maktutövning.

Att urskilja språkanvändning som en social praktik innebär att det är en form av agerande. Det sker i ett dialektiskt förhållande med andra sociala ting, vilket innebär att språket är socialt skapat, men också socialt skapande. Diskurser är således inte bara konstituerade utan även konstituerande, som både förändrar och reproducerar kunskap, identiteter och sociala relationer.

Vidare tar Fairclough upp begreppet diskursordning, vilket ämnar alla de diskurser som tillhör en viss social institution eller domän. Det existerar således fler än en diskurs. Huvudpoängen med diskursordningar är att belysa relationerna som finns mellan dessa diskurser, huruvida det finns en klar skiljelinje där en särskild diskurs får företräde, eller om diskurserna lätt kan behandlas i flertal samt lätt kombineras. Diskursordningar kan även betraktas som en plats för hegemoni, det vill säga en plats där de dominerande grupperna försöker att bevara sin ställning. Det finns två kategorier av diskurstyper, genre och diskurser. Dessa är beståndsdelarna i diskursordningar. Diskurs är språket som används och uttrycks i en särskilt social domän. Genre är användningen av språket förknippad med av en viss social praktik, exempelvis intervjugenre, reklamgenre och nyhetsgenre (Fairclough 1995:53–56).

2.2.2 Kritisk diskursanalys som metodform

Det som krävs för att svara på hur Sverigedemokraterna har framställts i nyhetsartiklar är en metodform där en analys av texter är central. För att försöka förstå bakomliggande faktorer och kunna hitta omedvetna språkbruk lämpar sig en kritisk diskursanalys, myntad av Norman Fairclough (1995), eftersom jag också ställer frågan vilka diskurser som går att utläsa om Sverigedemokraterna. Denna metodform innebär att se själva texten som en social handling och inte bara betrakta en text som informationsbärare och fråga sig varför texten har blivit som den har blivit. Ideologikritiken är ett betydelsefullt användande inom denna teori och metodform. Ideologier produceras och reproduceras med hjälp av omedvetenhet och genom språkliga ritualer som vi inte är medvetna om. En ideologi är en sammanbindning av idéer som formar en tro eller övertygelse om någonting. Att uppfatta nyheter som en form av diskurs innebär att uppmärksamma att nyheten i sig utgör ett särskilt sätt att använda språket (Ekström & Larsson 2000). Metodvalet till denna uppsats grundar sig alltså i en kvalitativ, kritisk diskursanalys. Att analysera diskurser innebär en växling mellan två olika kategorier:

- 1) Den kommunikativa händelsen – att analysera språket, i exempelvis en tidning, i valda artiklar i detta fall
- 2) Diskursordningen – där fokus ligger på gestaltningen av genre och diskurs som skapar ordningen av diskurser

Vidare delas den kritiska diskursanalysen in i tre delar, text, diskursiv praktik och social (sociokulturell) praktik. Själva textanalysen ämnar undersöka formella drag hos texten, exempelvis vokabulär och grammatik, även hur meningar i texten är utformade (Fairclough

1995). Genom att göra en detaljerad analys av texterna egenskaper är det möjligt att kartlägga hur diskurserna realiserar textuellt. (Jørgensen & Phillips 2000). I denna uppsats har jag undersökt 120 artiklar. Jag har letat efter metaforer, särskilda ordval om hur man beskriver Sverigedemokraterna, om de har varit negativt eller positivt laddade.

”Diskursiv praktik” innebär de produktion och konsumtionsprocesser som är bundna till texten, vilka är valda tidningsmedier som har producerat artiklarna till denna uppsats. ”Social praktik” gäller det stora hela, den bredare sociala användningen som den kommunikativa händelsen är del av, alltså det som sker inom samhället när vi läser artiklarna. Den diskursiva praktiken innehåller olika processaspekter av textproduktion och textkonsumtion och dessa befinner sig emellan ”text” och ”social praktik”. (Fairclough 1995). Frågor som jag ställer mig under uppsatsens gång är exempelvis om den diskursiva praktiken bidrar till att reproducera eller omstrukturera en existerande diskursordning, samt om det går att avgöra huruvida förbindelsen mellan språkbruk och den sociala praktiken upprätthålls eller förändras. (Jørgensen & Phillips 2000). Fokus i denna uppsats ligger på att analysera texter och textproduktion, och sedan analysera hur detta förverkligas i den sociala praktiken, närmare bestämt visa på vilka konsekvenser artiklarna om Sverigedemokraterna haft på människor. Då den kritiska diskursanalysen ämnar undersöka underliggande maktfaktorer kommer detta utföras, det vill säga om de diskurser som går att utläsa angående Sverigedemokraterna uppvisar idéer eller föreställningar som uppfattas som självklara, men som snarare är omedvetna och underliggande övertygelser.

2.3 Avgränsningar och urval

Avgränsningen till denna uppsats definieras att ha med två dagstidningar och två kvällstidningar, de två största inom varje kategori. Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet som dagstidningar, samt de två största kvällstidningarna Expressen och Aftonbladet. Dessa tidningar har mest tongivande inflytande på opinionen i Sverige. Det krävdes ett urval på artiklarna och detta har baserats på årtal, som sedan baserats på ämnesordvalet ”Sverigedemokraterna”. Artiklarna har hämtats från tidningarnas nättidningshemsidor. Dessa har valts ut från år 2002, 2006 och 2010, alla under tidsperioden januari till december, förutom år 2010, då jag valt artiklar som sträcker sig till oktober, således det var då uppsatsarbetet började. Anledningen till urvalet av årtal är på grund av att det var just år 2002 som Sverigedemokraterna på allvar började sin resa mot riksdagen, 2006 var året efter då

Jimmie Åkesson tillträdde som ny partiledare för Sverigedemokraterna och 2010 var året då Sverigedemokraterna skulle bli ett riksdagsparti. När det är riksdagsår är politik ett av de ämnen som får störst utrymme i medierna. För att inte artiklarna ska bli för många krävs ytterligare ett urval, detta att artiklarna ska vara nyhetsmaterial och inte opinionsledare, debatt eller krönikor. Detta för att artiklarna ska vara politiskt obundna.

2.4 Analysmetod

Sammanlagt analyserades trettio artiklar från varje tidning, sammanlagt 120 artiklar. Detta för att få en så stor spridning av ämnen som möjligt, för att sedan vid analys av artiklarna kunna sammanbinda till olika ämnesområden. Totalt sammanfattades det till tre huvudämnen, ämnesval nummer ett behandlade artiklar som relaterade till om Sverigedemokraterna skulle få publicitet i media eller inte, samt själva debattproblemet. Ämne två berör Sverigedemokraternas politiska agenda och partiets misstag och ämnesval tre handlar om de typiska städer som blir uttalade som ”Sverigedemokratiska fästen”. Av de 120 artiklar som valts ut har 42 stycken presenterats i denna uppsats, då många artiklar bland annat berörde samma företeelse. Vid analystillfälle har särskilda ordval utlästs och satts i samband med innehåll, vad har de fått för betydelse i de sammanhang de har konstruerats?

2.5 Metodkritik

Det finns en mängd olika metoder att utnyttja vid ett uppsatstillfälle, det hade exempelvis varit möjligt att med en kvantitativ metodform och räknat på återkommande ordval, personer som får utrymme i artiklarna och hur ofta Sverigedemokraterna får utrymme i tidningar genom att räkna dessa kvantitativt. En sådan analys leder inte till någon bredare tolkning, som är ett önskvärt resultat. En retorisk analys hade också varit rimlig, men denna behandlar textens retoriska uppbyggnader, som sändaren av texten medvetet väljer att konstruera (Ekström & Larsson 2000). Varför en kritisk diskursanalys lämpar sig bäst till denna uppsats beror på att den hjälper till att utläsa bakomliggande mening, med andra ord inte endast analysera ytliga uppbyggnader. Samtidigt hade det varit ett ypperligt tillfälle att kvantitativt räkna vem som får tolkningsföreträde, hur många gånger dessa personer uttalas i artiklarna et cetera och sedan kombinera detta med en kritisk diskursanalys. Det hade också varit gynnande att via kvalitativa intervjuer undersöka journalisters uppfattningar angående gestaltningen av Sverigedemokraterna. Tyvärr finns det inte utrymme till detta.

3 Vägen till riksdagen via massmedierna

Denna del kommer att vara uppbyggd på ett sätt som går i de riktlinjer som enligt den kritiska diskursanalysen beskriver, enligt Norman Fairclough (1995). Det vill säga att först kommer artiklarna att beskrivas, med en lingvistisk textanalys, sedan följer en tolkning av de konsekvenser artikelns uppbyggnad och vilka konsekvenser som uppstår i den sociala praktiken. I slutet av varje avdelningskapitel förekommer en sammanfattning av rådande diskurser och diskursordningar, för att binda samman och konkludera artiklarna i relation till årtal och ämne.

3.1 Upp i debatt eller inte komma till tals alls?

Hur skall då Sverigedemokraterna egentligen bemötas? Ska de övriga riksdagspartierna möta dem i debatt eller inte? Vad kommer det i sådana fall innebära? Detta avsnitt kommer att behandla vilka strategier övriga riksdagspartier använder sig av för att behandla Sverigedemokraterna. Hur framställer journalisterna partierna mot varandra, vem är ”ond” och vem är ”god”?

Åsikterna är olika angående om en debatt ska tas med Sverigedemokraterna eller inte:

”Lars Leijonborg valde igår att debattera med fienden. Det gjorde han alldeles rätt i, anser förre folkpartiledaren Bengt Westerberg.” (*Man kan aldrig tysta ner dem* (Expressen 2002-05-06)

I artikeln benämns Sverigedemokraterna med ordet ”fienden”. En fiende är någon som man känner en avsky mot, någon som man kanske inte vill träffa eller diskutera med. Det trotsar partiledaren Lars Leijonborg och väljer att ställa upp i debatt. Han hyllas av den förre folkpartisten Westerberg för sin heroiska insats. Medan Mona Sahlin påpekar:

”Däremot är jag mycket, mycket tveksam till det här- att låtsas att Sverigedemokraterna är vilket annat parti som helst och ge dem utrymme[...]. Det här är vad de har drömt om, chansen att få säga saker som ’vi åtta partiledare’.” (ibid.)

Sahlin menar att ge plats åt Sverigedemokraterna kan te sig förödande och är inget de förtjänar. Westerberg, Leijonborg och Sahlin tar sig an olika strategier för att möta SD. Bengt Westerberg nämner också i artikeln att han ställde upp i en debatt mot Ny Demokrati 1991, som då var ett uttalat invandrarfientligt parti. Han menar att många ansåg att det inte var

fördelaktigt att bry sig om ett sådant parti, medan han själv inte tyckte att det var en lösning. (ibid.)

Vidare i artikeln *Han är den största skitstövel jag träffat* (Expressen 2002-05-07) är Sverigedemokraternas partiledare Sten Andersson frustrerad över att Leijonborg inte kommer att ställa upp i en andra debatt:

”- Han är den största jävla skitstövel jag har träffat, och jag har träffat många.[...] väser Sten Andersson.” (ibid.)

Sten Andersson sägs vara mycket upprörd över Leijonborgs agerande. Han utmålas som rättfram när han beskriver vad han tycker om partiledaren och väljer också att uttala sig hur kan kommer att hämnas, genom att ”han kommer att finnas med på vartenda flygblad vi ska dela ut i valrörelsen”. Andersson ”väser”, vilket leder associationerna till en orm, som är ett opålitligt, farligt djur som uttalar sig på ett oprofessionellt, opolitiskt sätt och som inte bedriver en särskilt yrkesmässig retorik.

”- Det var ju han som hörde av sig till mig [...]. Det här är riktigt jävla dålig stil. Här kommer människor från ett etablerat riksdagsparti och vill möta oss, vi tackar ja, och då drar de sig ur och vågar inte ställa upp” (ibid.)

Sten Andersson drar fördelar utav det faktum att partiet har blivit svikna. Leijonborg är den som har bjudit in till debatt, men som sedan vägrar ställa upp i andra. Detta bidrar till att Sverigedemokraterna kan ge skulden på sin motståndare att inte ”våga ta striden”. Journalisten Mikael Ekman, från Expo, kommenterar i artikeln och menar att Leijonborgs uppträdande kan få negativa konsekvenser.

”Leijonborgs företrädare Bengt Westerberg gjorde sig känd för att kasta ut de här människorna, själv gör han tvärtom. Der här ger tyvärr Sverigedemokraterna legitimitet.” (ibid.)

Vad innebär det för den sociala praktiken, eller hur blir egentligen konsekvenserna när Expressen publicerar denna artikel? Den behandlar hur Sverigedemokraterna är väldigt ivriga att få uttrycka sin åsikt, men att Leijonborg inte vill medverka. Detta leder till att Sverigedemokraterna kan kalla sig underlägsna eller att de erhåller rollen som martyr. Istället för att Leijonborg vill tysta ned Sverigedemokraterna genom att inte ställa upp i en extra debatt, blir resultatet snarare tvärtom, då SD får publicitet i den mån att de anser sig bli orättvist behandlade. Dessutom kan man läsa hur Sten Andersson väljer att bryskt uttala sig om Leijonborg och detta kan inte förväntas bli omtyckt av övriga politiker.

I en artikel i DN (2002-10-01 *Sverigedemokraterna överklagar val i Timrå*) skrivs det att Sverigedemokraterna vill överklaga kommunvalet i Timrå på grund av Postens felaktiga hantering av poströster. Artikeln behandlar hur Vänsterpartiet hade kunnat få ett extra mandat om partiet hade fått nio röster till, istället gick mandatet till SD. Däremot väljer Vänsterpartiet att inte överklaga valresultatet på grund av att de anser att Sverigedemokraterna får onödig uppmärksamhet och att detta hade gynnat dem ifall det hade blivit omval.

Detta är ännu ett exempel på att övriga riksdagspartier inte vill att Sverigedemokraterna ska få publicitet i media och man går så långt att Vänsterpartiet till och med låter dem behålla ett mandat. Trots att SD fick sitt mandat väljer partiet ändå att överklaga resultatet. Frågan är om detta är en eftersträvan på en rättvis och etisk politik, när Vänsterpartiet väljer att ”tacka nej” till ett mandat och Sverigedemokraterna väljer att överklaga ett resultat som de redan gagnas av.

För att kunna stoppa Sverigedemokraterna går partierna samman och förenar sig, skriver Aftonbladet i artikeln *Ny allians ska stoppa Sverigedemokraterna* (Aftonbladet 2002-09-16), vilket DN även nämner (*S och FP överens om taktik mot SD* DN 2002-10-25). DN skriver att de övriga partierna ”lagt ner stridsyxan” och väljer att samarbeta mot SD. Aftonbladet skriver att M är villiga att samarbeta med S. Övriga riksdagspartier strävar alltså efter ett blocköverskridande samarbete och att detta ska kunna lösa det rådande problemet med Sverigedemokraterna.

Efter riksdagsvalet 2006 blir Sverigedemokraterna vågmästare i fler än tolv kommuner och statsvetaren Anders Sannerstedt uttrycker sig i artikeln *SD får mandat i mer än tolv kommuner* (SvD 2006-11-06) och menar att Sverigedemokraternas framgång i politiken kan tolkas som ett trendbrott. Sannerstedt menar att Sverigedemokraterna börjar uppfattas som ett parti bland alla andra. Lars Stjernkvist (S), kommunalråd i Norrköping, bekymras över SD:s framgång och ser det som ett misslyckande att partiet har fått så pass stort genomslag och är orolig. Stjernkvists oro grundas i att både politiker från Socialdemokraterna som från det borgerliga blocket ”har börjat vackla efter valet” och dessutom diskuterat ett samarbete med Sverigedemokraterna. Stjernkvist betonar att SD är ett ”extremparti med rötter i ännu extremare krafter. Han menar att ett samarbete med SD kan leda till att Sverigedemokraternas historia skyls över eller glöms bort.

Efter riksdagsvalet 2006 beslutar Moderaterna sig för att Sverigedemokraterna ska mötas i debatt. Sverigedemokraterna gick kraftigt fram i riksdagsvalet med 2,9 % av rösterna och Sven Otto Littorin nämner att Moderaterna vill ändra sin strategi mot SD:

”På lokal nivå måste vi kräva att de faktiskt tar ansvar för sina åsikter. De ska inte segla på en räkmacka genom politiken, säger han. Hittills har alla försökt undvika dem lite till mans”
(*SD ska bemötas i debatt SvD 2006-09-20*).

Att ”segla på en räkmacka” innebär att man har tagit sig väldigt lätt igenom något. Eftersom det gick bättre för SD i valet än någonsin har man insett att en utfrysning av partiet inte fungerar. Däremot betonar man sin ovilja att samarbeta med partiet.

Övriga riksdagspartier fortsätter även att samarbeta över blocken för att stoppa Sverigedemokraterna. Detta behandlas i artikeln *Sverigedemokraterna fick mandat* (DN 2006-09-25) och i artikeln *Samarbete över blocken ska stoppa SD* (SvD 2006-09-19). I SvD skrivs det att ett samarbete krävs för att ”förlama” Sverigedemokraterna. Ordvalet förlama tolkas som att man vill göra Sverigedemokraterna handlingslösa. Ett samarbete innebär att övriga partier vill förhindra att Sverigedemokraterna ska komma till tals och på så vis få yttra sina åsikter.

Trots Littorins (M) argument att möta SD i debatt inleds år 2010 med att Göran Hägglund (KD) yttrar sin ovilja att debattera med Jimmie Åkesson från SD. I artikeln *Har inga planer på att debattera med Åkesson. Göran Hägglund nobbade utmaning från SD-ledaren* (Expressen 2010-01-14) skriver journalisterna hur Hägglund i direktsändning under ett utfrågningsprogram av TV4 får svara på en fråga direkt ställd av Åkesson via mikrobloggen Twitter. Journalisten skriver:

”Den känsliga frågan om Sverigedemokraterna kom än en gång upp på agendan när TV4:s Niklas Svensson och Anders Pihlblad frågade ut Kd-ledaren. Göran Hägglund [...]” (ibid.)

Frågan beskrivs som känslig, med tanke på hur dispyten angående debatten med SD har gått tillväga under de senaste åren. Däremot kan man fundera över varför Jimmie Åkesson ska få ta del av den här utfrågningen och vad det får för konsekvenser, liksom att Åkesson även får komma till tals i artikeln:

”Jag tror de resonerar så att de inte kan vinna en sådan debatt. Varje gång vi är med i en debatt vinner vi fler röster, säger Jimmie Åkesson till Expressen.” (ibid.)

Än en gång tilldelas Sverigedemokraterna innehavare av rollen som martyr, då de gärna vill ställa upp i en debatt men tillåts inte eftersom Hägglund nekar. Föreställningen stärks

angående SD som martyr eftersom Jimmie Åkesson kommenterar i artikeln och likväl i TV4 när Åkesson deltar i en utfrågning som egentligen handlar om Göran Hägglund och dennes parti. Samtidigt är det också Hägglund som har ett finger med i spelet när det gäller att neka Sverigedemokraterna utrymme, då det är han och hans parti som i grund och botten inte vill ställa upp i debatt.

I artikeln *SD kan fälla Fredrik* (Aftonbladet 2010-06-22) spekuleras det huruvida valresultatet kommer att te sig i september. Moderaterna är under juni-månad det största partiet, men ”regeringsmakten hotas av Sverigedemokraterna”. Stora ord som ”hota” och ”fälla” ger artikeln en negativ innebörd då Sverigedemokraterna står för rollen som ”hotar att fälla”. Det framgår inga spekulationer huruvida Sverigedemokraternas roll som vågmästare istället kan gynna Moderaterna, eftersom partisekreteraren Per Schlingmann i början av artikeln tydligt redogör att ett samarbete inte är aktuellt. I samma artikel säger även Socialdemokraternas partisekreterare Ibrahim Baylan att samarbete inte är aktuellt under några som helst villkor (ibid.). Aftonbladet fortsätter på samma ämne (*Topptrion som ska stoppa SD* Aftonbladet 2010-09-13) och skriver att ”Sverigedemokraterna ska hållas utanför riksdagen till varje pris”. Fredrik Reinfeldt, Anders Borg och Carl Bildt (m) väljer att åka till ”SD-fästet” Landskrona för att påverka väljarna. Landskrona räknas som SD-fäste eftersom partier fick 22 procent i kommunvalet 2006. Anders Borg säger:

”- Vi har sju dagar på oss att förhindra att de kommer in [...] Vi vill påverka väljarna. Det finns många som inte har främlingsfientliga värderingar men som ändå funderar på att rösta på SD.” (ibid.)

Finansminister Borg tillsammans med Bildt och Reinfeldt åker till Landskrona för att förminska Sverigedemokraternas framgång. I en liknande artikel (*På offensiven mot SD i valspurten* DN 2010-09-15) skriver DN om hur de moderata ”tungviktarna” Reinfeldt, Borg och Bildt i all hast åkte till Skåne med budskapet att en röst på SD kan leda till ”politiskt kaos”. Borg kommenterar att Sverige befinner sig i en allvarlig situation och att ”vi före valet måste vara tydliga med att regeringsmakten skulle försvagas med Sverigedemokraterna i riksdagen”.

Tungviktare är en referens till sporten boxning och i samband med politik leder associationerna till att de tre moderaterna är tre av Sveriges starkaste och skickligaste politiker. De väljer att resa till Landskrona och Skåne för att rekrytera eller omvända väljare. Sedan 2002 har Sverigedemokraternas popularitet ökat i en uppåtgående trend, och politiker

från det nuvarande ledande riksdagspartiet väljer att åka till Landskrona för att förhindra att Sverigedemokraterna ska komma in i riksdagen sju dagar innan valet. Eftersom vi numera vet att SD fick en riksdagsplats kan vi konstatera att deras arbete var förgäves. Frågan är varför inte detta hände tidigare eller någon annan aktion som visar hur partiet tar avstånd från Sverigedemokraterna förutom att neka en debatt?

En av de största politiska händelserna för Sverigedemokraterna under valåret 2010 inträffar när partiets reklamfilm stoppas av Tv4. Valfilmen behandlar hur en ensam pensionär i rullator tävlar mot ett flertal kvinnor klädda i burka för att nå en broms, antingen bromsen för pensioner eller invandring (www.youtube.com). I DN skriver man i artikeln *TV4 stoppar SD:s reklamfilm* (2010-08-28) hur TV4 kommenterar händelsen:

”- Vi har fattat beslutet om att stoppa filmen. Filmen strider som vi ser det mot demokratiparagrafen i radio- och tv-lagen [...] och är enligt vår bedömning hets mot folkgrupp[...]. Det var inte särskilt svårt att ta beslutet.” (ibid.)

Det är alltså inte bara politiker som vägrar låta Sverigedemokraterna få plats i offentligheten, nu fortsätter TV4 på samma spår och stoppar partiets reklamfilm. Det kommer även visa sig att SVT hoppar på samma tåg som TV4, detta behandlas i artikeln *Åkesson tror på vågmästarroll* (DN 2010-07-05) där ingressen lyder:

”Ingen av de etablerade partierna vill kännas vid Sverigedemokraterna, som ligger över 4-procentsspärren i flera av de senaste opinionsmätningarna. Partiledaren Jimmie Åkesson tror på en vågmästarroll i riksdagen i höst. ”Vi är beredda att samtala med alla andra partier sa han [...]” (ibid.)

Detta uttalande skedde under den politiska veckan i Almedalen på Gotland, där det också uppstod ytterligare tumult angående Sverigedemokraternas offentliga uppträdanden. SVT hade bestämt att inte låta Sverigedemokraterna vara med vid slutdebatten inför valet som arrangeras av kanalen. Jimmie Åkesson sa sig vara ”heligt förbannad” på ledningen. Detta tas även upp i artikeln *SD inte med i slutdebatten* (DN 2010-09-17) där Björn Söder, partisekreterare för SD kommenterar:

”- Det är oansvarigt av SVT att man förvägrar svenska folket möjligheten att ta del av våra åsikter, säger SD:s partisekreterare Björn Söder.” (ibid.)

Att Åkesson säger att hans parti är brededda att samtala med alla andra partier när ingen av de etablerade partierna vill kännas vid SD, uppstår samma konsekvens som det har gjort vid övriga år. Både under 2002 och 2006 var majoriteten av de övriga politiska partierna ovilliga

att debattera eller synas i samband med Sverigedemokraterna. Sverigedemokraterna uppfattas som den trofaste parten och den som är villig att ta debatten, medan de övriga partierna inte vill ”kännas vid Sverigedemokraterna”. Åkesson använder detta knep, än en gång utnyttjar han martyrollen. Samma sak gör Björn Söder i den andra artikeln för DN där han påpekar oansvarighet hos SVT. SVT:s programdirektör Jan Axelsson försvarar beslutet i hans kommentar där han menar att slutdebatten är utformad för riksdagspartierna (ibid.) Sedan följer en kommentar på varför SVT lät Ny Demokrati delta i slutdebatten inför riksdagsvalet 1991:

”- Ny demokrati låg på omkring 10 procent redan under våren. Då var det inte heller lika tydligt att partiet inte skulle kunna få någon roll i ett regeringsunderlag, säger Jan Axelsson.”
(ibid.)

Vad får det för konsekvenser hos läsaren när man kan läsa hur SVT gör skillnad på Ny demokrati och SD, som anses vara partier med liknande egenskaper, men som behandlas annorlunda? Läsaren kan uppfatta att Sverigedemokraterna behandlas orättvist av SVT och detta kan bidra till sympatikänslor för ”den svage”, i detta fall alltså för Sverigedemokraterna.

3.1.1 Så ska Sverigedemokraterna mötas

Det råder olika diskurstyper, men den diskurs som får tolkningsföreträde i diskursordningen angående diskussionen om Sverigedemokraterna ska mötas i debatt eller inte lyder att det är farligt om Sverigedemokraterna får för mycket uppmärksamhet i medierna, eftersom det kommer att ge dem publicitet som genererar i fler röster. För att få stopp på Sverigedemokraterna väljer flera partier att samarbeta, till och med över blocken. Detta innebär att den egna politiken försummas och hamnar i skymundan för att nå målet att tysta ned SD. De övriga riksdagspartierna negligerar SD genom att inte ställa upp i debatt, och detta leder till att Sverigedemokraterna åtar sig rollen som martyr och en underlägsen roll. De menar snarare att de övriga partierna inte vågar ställa upp i en debatt, vilket kan få konsekvensen att missnöjda väljare i Sverige lägger en röst på partiet eftersom de anser att de andra partierna är fega eller handlingslösa.

För att inte Sverigedemokraterna ska kunna yttra sig i offentligheten och komma till tals i medierna är övriga riksdagspartier under år 2002 överens om att man ska tysta ned partiet. Då man upptäcker att detta inte fungerar vill man istället möta upp i debatt, vilket också misslyckas och man återgår till strategin att tysta ned partiet. Under 2010 betonar övriga

riksdagspartier sin ovilja att samarbeta med SD, men vägrar fortfarande att medverka i en debatt. Både Tv4 och SVT väljer att inte låta Sverigedemokraterna få någon plats i deras tv-kanaler. De går alltså i samma spår som de övriga riskdagspolitikerna.

Artiklarna som berör hur man ska eller inte ska tysta ned Sverigedemokraterna är laddade med emotionella ord som ”oro”, ”bekymrad”, ”misslyckande för etablerade partier”, ”förödande”, ”tog”, ”erövrade”, ”tar sig in”, ”vinner mark”, ”tog en rejäl tugga”, ”bryter mark” (som redan plogats). Det är ord som reflekterar bekymmer över Sverigedemokraternas framgång.

3.2 Framgångar och motgångar för partiet

Detta avsnitt kommer att belysa hur partiets politik har behandlats i artiklarna. Hur behandlas Sverigedemokraternas misstag eller fadäser? Ett misstag framstår redan som en negativ företeelse, och då många av tidigare analyserade artiklar har varit negativt laddade, hur kommer följande artiklar att se ut? Hur kommer Jimmie Åkessons försök till att göra partiet presentabelt att få genomslag i tidningsmedierna? Vad innebär en röst på SD? Hur ser bilden av SD ut under de följande åren?

I *Missnöjet sprider sig i söder* (SvD 2002-09-17) formuleras det hur Sverigedemokraterna ”bryter mark” i Skåne, men att marken redan är ”plogad” av andra främlingsfientliga partier. Efter riksdagsvalet är framgången för SD störst i Skåne och Blekinge. Anledningen till att SD gjorde ett så pass bra val var att partiet tagit över väljare från andra lokala, flyktingskritiska partier som funnits tidigare i Skåne. Att med anledning av att Sverigedemokraterna har fått väljare från andra partier kommer det att ske en ”ideologisk skärpning på de här orterna”. På grund av att flera av de lokala, flyktingskritiska partierna har lagt ned, innebär detta att väljaren har bytt parti och därmed har gått från en vagare kritisk inställning till flyktingar till Sverigedemokraternas radikalare inställning.

Att Sverigedemokraterna ”bryter på redan plogad mark” leder associationen till att Sverigedemokraterna inte har behövt göra en större kraftansträngning för att rekrytera väljare i Skåne. Därmed bagatelliseras partiets arbete, men det återstår även en problematik, att den vagare kritiska inställningen till flyktingar har ersatts med en radikalare inställning. Rubrikens ordval, ”sprida”, anknyts ofta till en sjukdom och har en negativ klang. Det är inte det som artikeln berör, utan förklaringen bakom Sverigedemokraternas framgång grundar sig i att

andra främlingskritiska partier har lagt ned eller fått stå i skymundan för Sverigedemokraternas radikalare inställning till invandrare. Andra artiklar berör också Sverigedemokraterna och den högerpopulistiska spridningen som en sjukdom. I en artikel för DN (*Högerpopulismen kan slå rot även här* 2002-04-27) säger Jens Rydgren, forskare på sociologiska institutionen vid Stockholms universitet:

”Nej, vi är inte vaccinerade[...]. Det existerar inget sådant vaccin som varar livet ut mot högerpopulism” (ibid.).

I Rydgrens ögon är högerpopulismen en sjukdom och det finns inget botemedel som varar livet ut. Innebär detta att vi är för evigt dömda att leva med högerpopulism i vårt samhälle? Det finns ett par exempel i artikeln som beskriver varför högerpopulistiska partier kan ”slå rot” i vårt samhälle. Dessa är missnöjda medborgare och ett litet förtroende för politiker. Främlingsfientligheten är också tillräckligt utbredd ”hos oss för att kunna vara en jordmån. Det är de statsvetare och andra forskare DN talat med ense om” (ibid.). Med stöd från statsvetare, framställs det som att vi i Sverige är medvetna om att Sverigedemokraterna har stora chanser att bli ett riksdagsparti, åtminstone att vi borde vara det.

Vidare får man läsa om Sverigedemokraternas historiska politik i de kommuner de tidigare haft mandat i, och man skriver att partiet ”inte direkt visat framfötterna i de fem kommuner där de tog sig in”. En ”enda” motion har gått igenom som berörde sprinklersystem på kommunens bussar i Trollhättan. I DN (2002-04-27 *Högerpopulismen kan slå rot även här*) och i Aftonbladet (2002-05-13 *Antifascist infiltrerade sverigedemokraterna*) skriver journalisten hur Sverigedemokraterna, samt Ny Demokrati, har politiker inom partiet som har lyckats komma in i politiken utan att göra någon större kraftansträngning. I DN skriver man:

”Till partihögkvarterets uppgifter hörde att ta emot klagomål om nydemokrater som till sin egen häpnad blivit inröstade i olika politiska församlingar.” (ibid.)

Liksom i Aftonbladet där man kan läsa om representationen av Rickard Karlsson som är en vänsteraktivist, men som blev medlem i Sverigedemokraterna för att se hur långt han kunde gå. Under tiden gick han inte på ett enda möte men lyckades bli ett toppnamn på partiets lista till kommunvalet (ibid.) Det vill säga att det inte krävs en kraftansträngning av en partimedlem för att bli uppskriven på en partilista. Detta visar både på Sverigedemokraternas problem med att rekrytera kandidater men också att om du vill bli medlem i Sverigedemokraterna finns det goda chanser att avancera.

En artikel som är publicerad i Expressen 2006-03-18 visar en granskning av Sverigedemokraternas politik sedan riksdagsvalet 2002. Rubriken till artikeln lyder *Marschen mot kaos. Resultatet av Sverigedemokraternas valsuccé: Maktkamp, Rasism, Avhopp, Uteslutningar*. Artikeln inleder med hur Sverigedemokraterna jublade på valnatten i september 2002, då man blev landets största parti utanför riksdagen. Satsningen mot att bli ett riksdagsparti kunde alltså börja. Men, enligt Expressen, en granskning av ”främlingsfientliga Sverigedemokraterna visar på ett parti i gungning”:

”På en rad platser i landet har en röst på SD blivit helt värdelös, eftersom företrädarna hoppat av eller uteslutits – och lämnat en tom fullmäktigestol efter sig”. (ibid.)

Sverigedemokraternas mandatperiod har varit minst sagt stormig”. Efter valet 2002 säger den dåvarande partiledaren Mikael Jansson till Expressen att partiet ska förvalta de vunna mandatplatserna väl. I artikeln följer sedan en rad olika ”facit” på hur SD har skött sig i politiken. Flera partiledare blir uteslutna på grund av rasistiska och nazistiska utlåtanden. Ingen av platserna i kommunfullmäktige blir ersatta. I slutet av artikel går det att utläsa:

”Som partiledaren Mikael Jansson alltså uttryckte det på valnatten 2002: Vi ska förvalta de här platserna väl. ” (ibid.)

Eftersom detta citat återpubliceras efter artikelns redogörelse för hur Sverigedemokraterna har skött sig de senaste åren i politiken kan det anses hånfullt eller ironiskt. Sättet uttalandet kopplas ihop med uteslutningarna visar inte att Sverigedemokraterna har förvalt platserna väl, utan en motsats, att Sverigedemokraterna har gjort återkommande misstag genom åren. Expressen fortsätter granska Sverigedemokraternas politik (*Offer i en maktkamp* Expressen 2006-03-19). Artikeln berör hur SD-politikern Gorm Lind utesluts från SD och hur han ”blev ett offer för maktkampen”, trots att han var Sverigedemokraternas mest aktive kommunpolitiker. Anledningen varför Lind uteslöts från politiken var enligt partiledningen att kommunföreningen i Trollhättan inte haft ordning på ekonomin. Vidare skriver journalisten om hur Lind har lånat pengar från partiet, men att detta ska ha varit känt, vilket Lind har förklarat för partiledningen:

”Partiet vet mycket väl att jag har tvingats använda pengar från SD Trollhättan för att klara min privata ekonomi. Jag är arbetslös med en inkomst på 4 700 kronor i månaden, min fru har usla inkomster och vi har fem barn. ” (ibid.)

Offerrollen lyser igenom väldigt väl i denna artikel. Sverigedemokraterna väljer att sparka en ledande företrädare trots hans aktivitet inom partiet. Sättet journalisten skildrar

sexbarnspappan gör att Sverigedemokraterna tolkas som ett kallt och känslolöst parti, trots att Gorm Lind har gjort fel när han använt partiets pengar för egen förtjänst. Vidare i samma artikel skriver journalisten om ytterligare en uteslutning ur Sverigedemokraterna, i detta fall är det Jimmy Windeskog, också han politiker i kommunfullmäktige i Trollhättan. Windeskog exkluderas av partiet på grund av hans kritik mot partiets egna vice ordförande, som har ett indiskt adoptivbarn. Artiklarna som beskriver att Sverigedemokraternas politik präglas av dålig aktivitet och engagemang, visar samtidigt indirekt är det partiets eget fel, då det är partiets och Jimmie Åkessons eget beslut att stänga av politikerna. Det går redan här att utläsa en väldigt negativ ton angående Sverigedemokraternas politiska framförande i tidningsartiklarnas konstruktioner och representationer av partiet. Det är inte heller många konkreta exempel som belyser Sverigedemokraternas politiska agenda, utan det handlar snarare just om alla de fel och misstag SD inte lyckas bemästra.

Ytterligare rekryteringsproblem rapporteras i artikeln *SD-avvikare hotas av uteslutning* (SvD 2006-12-11) där Inger Brodin talar om hur hon har blivit invald i fullmäktige mot sin vilja:

”- Jag fattar ingenting. Jag lämnade partiet den sista december i fjol och har flera gånger pratat med partiet om att jag inte vill vara med, men jag får fortfarande partiinformation och nu är jag invald i fullmäktige.” (ibid.)

I samma artikel berättar SvD att de har genomfört en rundringning till åtta SD-ledamöter i Stockholms län där två av dem motsatte sig medborgarskap för muslimer. Jimmie Åkesson kommenterar att det är oacceptabelt och det visar på partiets försök att rusta upp partiet och göra sig av med den rasistiska stämpeln de har fått.

Vidare återkommer rannsakingen inom partiet och rekryteringsämnet i DN (2006-10-01) *Den politiska kartan ritas om*, där det nämns hur Sverigedemokraterna inför 2006 års riksdagsval ”rensat ut folk med alltför extrema åsikter”. Dessutom tar man upp hur en man i vid namn Sven Eriksson själv har skrivit sitt namn på en valsedel vilket gav honom en plats i fullmäktige i Tomelilla. När DN kontaktar Eriksson förnekar han en sådan händelse, men senare erkänner han. Tidigare var endast Birgitta Clarholm representant, nu är man alltså två (ibid.). Det förefaller anmärkningsvärt att urskilja hur Expressens version av utrensningens frågan skiljer sig jämfört med DN, då DN skriver att partiet har genomfört en utrensning och förklarar just varför partiet har gjort det. Denna information förekommer inte i Expressen. Artikeln från DN belyser också hur svårt Sverigedemokraterna har att rekrytera nya medlemmar till partiet då Sven Eriksson som själv skrivit sitt namn på en valsedel blir

invald i fullmäktige och Inger Brodin som ett flertal gånger påpekat hennes ovilja att vara med i partiet, men som fortfarande får information och blir invald i fullmäktige.

Andra politiska utspel som inträffar under 2006 är konstnären Lars Vilks Muhammedkarikatyr som publiceras i Jyllands-Posten. Sverigedemokratisk Ungdom publicerar även den karikatyren på sin hemsida och ”uppmånade andra ungdomsförbund och medier att göra samma sak”, skrivs det i *Sverigedemokraterna polisanmäls* (SvD 2006-02-14). En centerpartist polisanmäler Sverigedemokraterna för hets mot folkgrupp och SDU plockar bort bilderna när Säpo hört av sig. I DN publicerar man artikeln *Centerpartist polisanmäler Sverigedemokraterna* (2006-02-14) där man även här tar upp hur centerpartisten menar att utspelet bidrar till att ”öka fördomarna mot araber och muslimer”. Samma händelse rapporteras i Expressen 2006-02-01 i artikeln *Sverigedemokraterna uppmånar till fler teckningar* där Expressen skriver om hur partier uppmånar sina anhängare att rita nya bilder på profeten Muhammed. Artikeln tar även upp konsekvenser som har skett i Norge och Danmark sedan tidningar har publicerat karikatyren av Muhammed och man skriver att samma situation snart kan vara verklighet även för Sverige:

”Hot och handelsbojkotter har riktats mot Norge och Danmark sedan tidningar i de båda länderna publicerat nidsbilder av islams profet Muhammed.” (ibid.)

Exemplen ovanför visar på två olika perspektiv angående karikatyerna. Den ena är att en politiker från ett riksdagsparti i Sverige anmäler Sverigedemokraterna för hets mot folkgrupp när SD väljer att publicera karikatyerna på sin hemsida. Det andra perspektivet visar vilka konsekvenser det kan innebära för Sverige när Sverigedemokraterna publicerar karikatyerna och tar upp exemplen från Norge och Danmark. Att Sverigedemokraterna väljer att publicera dessa bilder kan tolkas enligt artikeln från Expressen (2006-02-01) att Sverige kan komma att utsättas för handelsbojkotter, eftersom det har skett i andra länder, och att detta i så fall ligger i Sverigedemokraternas ansvar. Att Sverigedemokraterna också väljer att ”bjuda in alla med någon form av konstnärlig talang att inkomma med en teckning” (förstärker händelsen ett snäpp till. Artikeln beskriver hur SD uppmånar till konstnärlig talang, men att de på så sätt bidrar till att hotet mot Sverige blir större.

SvD framkommer det första konkreta exemplet på SD's politik (*Flyktingar ska avskräckas* SvD 2010-08-07). Det har inte förekommit i någon tidigare artikel. Ingressen till artikeln lyder att Sverigedemokraterna inte bara vill stoppa flyktingar vid gränsen utan ”indirekt hindra svenskan från att jobba utanför landet”. Det går att utläsa om Åkessons hemort,

Sölvesborg, om uppväxten och hur han blev Sverigedemokrat. Vidare förklaras det hur Åkesson ”valde att storstäda när han tillträdde som partiledare”. Sverigedemokraterna skulle bli ”salongsfärdigt” för att locka nya väljare. Jimmie Åkesson har förnyat sig själv, ”med prydlig klädsel och välklippt hår är Jimmie Åkesson nästan stereotypen av en svärmorsdröm” (ibid.) Åkesson beskrivs i artikeln som vilken man som helst. Det tas inte hänsyn till någon av Åkessons åsikter utan gör snarare ett personporträtt av partiledaren. Sverigedemokraterna vill att asyl- och anhöriginvandringen ska minska med 90 procent. Tobias Billström, migrationsminister (M), menar att den politiken inte går att förena med Genève-konventionen. Vidare förklarar artikeln att ”SD:s modell är att göra Sverige så ogästvänligt att flyktingar inte vill söka sig hit”, och fortsätter med:

”Den lilla grupp som ändå ska tas emot ska hindras från att etablera sig i samhället och genom hälso- och hiv-kontroller ska det svenska samhället ”skyddas”. (ibid.)

När det sätts citationstecken mellan ordet skyddas får det en helt annan betydelse än om de inte vore där. Formulering med citationstecken blir i stället att diskursen blir motsatt, eller ironisk. Vidare utläses att Sverigedemokraterna hoppas på att få ”draghjälp från riksdagspartier och medier”:

”När man pratade mycket om oss i höstas såg man att vi växte. Nu har man slutat att prata om oss och då går det nedåt.” (ibid.)

Åkesson refererar till en TV-intervju med statsminister Reinfeldt där ”statsministern snäser av journalisten: ’Måste ni alltid prata om SD? Då hjälper ni bara dem’” (ibid.). Både Åkesson och Reinfeldt är väl medvetna om att publicitet i media gynnar Sverigedemokraterna. Däremot, formuleringen om Sverigedemokraternas partiledare och dess politik skiljer sig i jämförelse med tidigare artiklar. Partiets politiska agenda presenteras utan några inslag av främlingsfientlighet eller rasism och det ges ett personporträtt av Åkesson som vilken partiledare som helst. När partiets politik presenteras på detta sätt visas sedan en motreplik av en migrationsminister som behandlar ämnet i sin yrkesroll som motbevisar den politiska sakfrågan med faktabaserade repliker. Därmed lämnas tolkningen åt läsaren och inga personliga uttalanden förekommer i artikeln. Detta har inte förekommit i tidigare artiklar, då många angående Sverigedemokraternas politik inte har behandlat konkreta politiska förslag, utan snarare det stora hela Sverigedemokraterna står för, invandrarfientlighet. Detta är ett exempel på att diskursen angående partiet har utsatts för prövning, det vill säga att partiet får utrymme i media som ett politiskt parti på väg mot riksdagens med en egen agenda, som

fortfarande motstår påtryckningar. Dessa påtryckningar utläses däremot inte genom samma negativa ordval och meningsuppsyggnader som tidigare konstruerats.

När Sverigedemokraterna blev invalda i riksdagen 2010 utspelade det sig en händelse i Storkyrkan i Stockholm som blev väldigt uppmärksammasad (*Hård kritik mot SD:s uttåg* DN 2010-10-06). Då biskop Eva Brunne talade inför församlingen i kyrkan tog hon upp frågor angående människors lika värde. Då reste sig SD:s riksdagsledamöter från sina platser och gick ut från kyrkan. Jimmie Åkesson sade: ”Jag är så upprörd” medan hans företrädare Mikael Jansson sa att biskop Brunne hade tagit partipolitisk ställning, att hon pekade ut Sverigedemokraterna och sagt att de använde sig av en dålig politik. Brunne däremot, avfärdade anklagelserna. Johan Pehrson, Folkpartiets gruppleddare, nämnde att det var ”ett av de största etikettsbrott jag har varit med om” (ibid.). I artikeln *Biskop Eva Brunne: alltid tråkigt när människor lämnar kyrkan* (SvD 2010-10-05) står det i ingressen hur andra politiker kommenterar uppträdandet:

”Miljöpartiets Maria Wetterstrand jämför SD med Iran, och Mona Sahlin (S) kallar agerandet ’barnsligt och omoget’.” (ibid.)

Denna gudstjänst i Storkyrkan infaller vid varje riksmöte och många politiker ansåg att det var löjligt av partiet att uppträda på detta sätt, medan Sverigedemokraterna själv ansåg sig bli orättvist behandlade. Brunne säger att hon inte menade att göra ett ”partipersonligt påhopp” medan Åkesson tyckte att det var så (ibid.). I samband med händelsen är det också ”guldläge” för de övriga riksdagspolitikerna att uttala sig illa om Sverigedemokraterna, då partiet gör det lätt för övriga riksdagspolitiker att kommentera händelsen som negativ, då ett sådant här utspel inte har skett tidigare.

I artikeln *’Vi har inga rasistiska utgångspunkter’*. Jimmie Åkesson pressas efter *Expressens granskningar* (Expressen 2010-09-18) kritiserar Sverigedemokraterna av finansministern och tunga ekonomer för att ha räknat fel på 59 miljarder kronor i sitt valmanifest. I replik säger Åkesson att han tycker ”det är ett problem att han (finansminister Anders Borg) åker till Landskrona och håller monolog om hur dåliga vi är i stället för att acceptera vår debattinbjudan”. Åkesson menar att han inte har respekt för kritiken för ”antingen förstår de inte hur vi räknat eller annars väljer de medvetet att missförstå oss”. Däremot får Borg stöd av experter på Svenskt näringsliv som menar att även ”små partier måste också kunna räkna” (ibid.). Trots att flera experter har visat på Sverigedemokraternas missräkningar förnekar fortfarande Åkesson och nämner i stället hur Anders Borgs resa till Landskrona. Åkesson

påminner om den uteslutna rollen, rollen som inte får vara med och debattera, i stället för att svara på kritiken. Däremot går det inte att komma ifrån att ”tunga ekonomer”, finansministern och experter från Svenskt näringsliv fördömer rapporten från Sverigedemokraterna. Ännu ett fel av Sverigedemokraterna publicerar bland annat Expressen (2010-08-26) i artikeln *Fel, fel, fel! Massiv kritik mot SD:s rapport om våldtäkter*. ”Sverigedemokraternas rapport visar att invandrare är överrepresenterade bland dömda våldtäktsmän”. Partiet ska ha granskat 144 domar och kommit fram till att ”48 procent av våldtäktsmännen under 2009 hade invandrabakgrund”. Kritiken mot SD grundar sig att partiet bara granskat 144 av totalt 235 domar. Rapporten blir därför grovt felaktig.

Inte många dagar innan riksdagsvalet, publicerar SvD (2010-09-11) artikeln *Sverigedemokrat överfallen i bostad*. Den beskriver hur en man som kandiderar för Sverigedemokraterna misshandlades i sin lägenhet i Malmö av två maskerade män. ”Mannen blev slagen och fick ett hakkors inristat i pannan”, skriver SvD. Sverigedemokraternas pressekreterare Erik Almquist menar att attacken var politiskt motiverad. Däremot utges det en artikel i SvD (*Läkare: Ristade själv in hakkors* 2010-09-18), där överfallet ifrågasätts. ”Starka skäl talar för att skadan är självförvållad, skriver rättsläkaren i ett utlåtande”. Mannen som överfalls håller däremot fast vid att han överfölls. Det som tyder på att skadan är självförvållad är att ”både vinklingen på kniven som använts och djupet på såret”. Utredning om misshandel pågår fortfarande. Sverigedemokraterna uppmärksammade händelsen och via ett pressmeddelande skriver man ”att gärningsmannen talade ett ’arabiskt-liknande’ språk. I samband med detta skriver Jimmie Åkesson ett brev till riksdagspartierna ”för att uppmärksamma ’våldet från extremvänstern’. I brevet kallar Åkesson det misstänkta överfallet för ’ett av de värsta politiska dåd vårt land sett i modern tid’ (ibid.). Åkesson riskerar en del när han uttalar sig på detta vis, eftersom utredningen fortfarande pågår och att läkaren har stora skäl att tro att skadan var självförvållad. Vad får det för konsekvenser när Jimmie Åkesson uttalar sig på detta sätt om dådet inte har några brottslingar utan det är en självförvållad skada utav den kandiderade Sverigedemokraterna? Att Sverigedemokraterna dessutom uttalar sig om gärningsmannen och att denna hade ett ”arabiskt-liknande” språk och det sedan visar sig att SD hade fel, är ett exempel på hur Sverigedemokraterna försöker göra politik av en händelse, och som denna gång inte ens har existerat.

3.2.1 Den politiska resan mot riksdagen

Artiklar som beror Sverigedemokraternas politiska väg mot riksdagen är negativt laddade, med politiska avhopp och uteslutningar. Den främst förekommande diskursen lyder att en röst på Sverigedemokraterna blir en röst i det tomma intet, eftersom platserna inte återfylls. Ordval och artiklarnas innehåll leder till att övertyga läsaren om att Sverigedemokraternas politik inte är tillräcklig. Sverigedemokraternas politiska resa mot riksdagen präglas främst av Jimmie Åkessons försök att göra partiet ”rumsrent”. När han tillträdde 2005 var detta en av hans främsta prioriteringar. Pontus Matsson skriver att Åkessons ambition var att göra Sverigedemokraterna ett parti med politisk inflytande, då är det viktigt att partiet uppfattas som anständigt (Matsson 2009). Det är detta som publiceras mest frekvent i tidningarna. Däremot publiceras det inte i en förnyelseanda, utan många artiklar utgår från att Sverigedemokraterna har problem med att fylla ut sina mandatplatser runt om i landet, just på grund av Åkessons uteslutningar av politiker som ofta handlat om rasistiska och nazistiska utspel. Skildringen har i stället varit att förmedla bilden av Sverigedemokraterna som ett parti i gungning. Ett parti som inte lyckas med politiken eftersom mandaterna de har i kommuner och landsting har lämnats tomma och inte ersatts. Dessutom skildras väldigt få saker partiet har gjort i praktiken, en gång nämns en motion som behandlar sprinklersystem i bussarna i Trollhättan. Detta är genomgående fram till 2010, i artikeln *Flyktingar ska avskräckas* (SvD 2010-08-07). Där skildras Jimmie Åkesson utan några ingångar på rasism och främlingsfientlighet. Det skrivs i stället om Sverigedemokraternas politiska agenda och sedan hur andra politiker och experter får kommentera med faktabaserade repliker.

I många artiklar angående Sverigedemokraternas väljarskara nämner man det ofta i samband med ”tar väljare” och i termer som ”mobilisera” ”trappar upp” ”hårdsatsar”. Ord som i ett annat samband hade kunnats tolkas som krigstermer. Sverigedemokraterna ”tar väljare”, vilket kan tolkas som att de inte får väljare frivilligt och att de inte förtjänar de väljare de ”tar”.

Det finns några artiklar som skiljer sig åt när det kommer till hur journalisterna skriver om Sverigedemokraternas politik. Det är artiklarna *’Vi har inga rasistiska utgångspunkter’*. *Jimmie Åkesson pressas efter Expressens granskningar* (Expressen 2010-09-18) och artikeln *Fel, fel, fel! Massiv kritik mot SD:s rapport om våldtäkter* (Expressen 2010-08-26). Dessa berör konkreta politiska sakfrågor som SD presenterar, där experter har sett över förslagen och menar att de inte är möjliga eller att Sverigedemokraterna har räknat fel. Det som skiljer

dessa artiklar från andra är att Sverigedemokraternas politiska agenda presenteras utan några inslag av högerextremism och främlingsfientlighet. Det är just den politiska agendan som är i centrum och läsaren får själv avgöra ifall politiken anses tillfredsställande eller inte. Däremot finns det aktörer i artiklarna som fördömer Sverigedemokraternas politiska utspel, men på ett faktabaserat plan, inte ett känslobaserat, personligt plan. I tidigare artiklar där man läser om andra politikere reaktioner på SD uttrycks det ofta genom personliga angrepp på Sverigedemokraterna snarare är reaktioner på Sverigedemokraternas politik i sig. Anledningen till dessa artiklar kan bero på att Sverigedemokraternas politiska agenda inte presenterats i någon utsträckning tidigare, utan att det är just under 2010 som det förekommer politiska förslag. Det är detta år som Sverigedemokraterna hårsatsar för en riksdagsplats och tror själva på en vågmästarroll.

3.3 Sverigedemokraternas politiska fästen

Det finns en genomgående bild i analyserande artiklar där det sätts ”ort” på Sverigedemokraterna, det vill säga att man vill belysa en särskild plats i Sverige där rösterna på Sverigedemokraterna är höga. Är detta ett sätt att försöka finna en förklaring till varför man lägger en röst på partiet? Vad får det för konsekvenser? Är det samma orter som rapporteras eller skiljer de sig genom åren?

I artikeln *Främlingshatet gror i Rimbo* (DN 2002-06-20) beskriver journalisten hur Sverigedemokraterna och Nationaldemokraterna utnyttjar en brottshändelse till partipolitik. ”I Rimbo har tre anmälningar om gruppvåldtäkt mot sex pojkar med invandrarbakgrund ”skakat samhället”. Sverigedemokraterna och nationaldemokraterna har ”reptilsnabbt utnyttjat situationen för sin propaganda”.

Här skrivs det främlingshat i stället för tidigare ordval främlingsfientlighet. Dessutom i samband med ordet ”gror” framställs det som att hatet är som en växt eller ett ogräs som har satt rötter och kommer att växa. Vidare står det i artikeln:

”Det sommarleende landskapet runt den lilla orden med 5 000 invånare är bedrägligt. För i Rimbo har rädslan smugit sig in under den saktfärdiga utan. Få vågar stå med eget namn för vad de säger eller tycker. Men många fruktar en urladdning, vare sig de sex pojkarna befinns skyldiga eller inte.” (ibid.)

Artikeln innehåller en hel del känsloladdade ord och lägger fram beskrivningar för hur en småort befinner sig i ren skräck. I artikeln *Extremparti i Skåne får stärkt ställning* (DN 2002-

09-16) preciserar journalisten Sverigedemokraternas framgång i Skåne län, man skriver att ”de främlingsfientliga krafterna har stärkt sin ställning i Skåne”. Anders Sannerstedt, statsvetare från Lunds Universitet, menar att det finns en grogrund för främlingsfientliga partier i Skåne, även att det har funnit många lokala partier i Skåne som inte var främlingsfientliga, men som sedan utnyttjade det när man såg att man kunde tjäna på det (ibid.). I en artikel för SvD (2006-09-23) fortsätts det i samma anda genom att konkretiserar rösterna på SD med att exemplifiera Skåne som det typiska Sverigedemokratiska fästet. I artikeln *Sverigedemokraterna fick 55000 röster i Skåne* spekuleras det huruvida Sverigedemokraterna har en möjlighet att nå riksdagen, men också hur Almgården i Malmö är det typiska ”SD-fästet”. Ingressen lyder:

”I stadsdelen Almgården röstade 25 procent av väljarna på Sverigedemokraterna. Husen som är en rest från miljonprogrammet ligger ett stenkast från Rosengård. En väg, och numera ett valresultat, skiljer de båda områdena åt. I Almgården bor svenskar, arbetslösheten är ett problem och utbildningsnivån låg.” (ibid.)

Vad innebär att vara en svensk? ”I Rosengård bor nyanlända flyktingar, människor som väntar på besked om de får stanna och alla de som har varit här länge utan att bli en del av samhället” representerar. Artikeln konstruerar en egen linje mellan de två områdena i Malmö. I Almgården bor svensken som röstar på Sverigedemokraterna, som vill motverka invandringen. I Rosengård bor alla dem som har bidragit till att de som bor i Almgården vill lägga en röst på SD. Följaktligen kommenterar Marie Demker, professor i statsvetenskap i Göteborg, att i Skåne är synen på invandrare negativare än norrut. Demker understryker ”att SD inte är ett traditionellt missnöjesparti” (ibid.). Vidare förklaras att fyraprocentspärren och riksdagen är en möjlighet inför riksdagsvalet 2010, men att Marie Demker inte tror att Sverigedemokraterna kan nå ända fram:

”Skälet är att det är ett enfrågeparti som vinner lokalt stöd på nationella frågor. I längden fungerar sånt inte utanför Skåne”. (ibid.)

I motsats till Demker är Anders Sannerstedt, statsvetare vid Lunds Universitet, övertygad om att SD når riksdagen 2010, på grund av partiets ”goda organisation och ekonomi”. Sannerstedt menar att det enda hindret för Sverigedemokraterna är ”om de etablerade partierna framgångsrikt bemöter SD i alla frågor som har med integration att göra.” (ibid.) Vi vet idag att Sannerstedt hade rätt och Demker hade fel angående SD i riksdagen. Frågan är då om det är som Sannerstedt menade, grundar sig framgången för SD i de övriga partiernas misslyckande att bemöta SD?

I artikeln *S-politiker oroade över SD-framryckning* (Aftonbladet 2006-09-17) framställs Landskrona som det typiska ”SD-fästet”, liksom i *Landskrona – staden där allt ställs på sin spets* (DN 2006-11-12) och i SvD (2006-10-07) och även i *BILDEN SOM AVGJORDE. ’De röstade på SD på grund av vad som hände mig’* (Expressen 2006-10-07). I den sistnämnda artikeln publiceras information angående en man som har blivit ”brutalt misshandlad av ett gäng invandrarungdomar”:

”- Flera personer har sagt till mig att de röstade på Sverigedemokraterna på grund av vad som hände mig. Det gör mig ledsen, säger Andreas Olsson.” (ibid.)

Andreas Olsson säger att de var skräcken för ungdomsgängen som gjorde att Sverigedemokraterna fick så många röster och fortsätter med att säga att det är inget han är glad över. ”Jag förstår inte varför folket röstade på ett sådant enfrågeparti, jag röstade på något helt annat” säger han. Vidare går det att läsa en text med rubriken ”Våldet ligger inte i blodet”. I texten står det bland annat:

”Invandrarfientliga grupper pekat ur kulturskillnader och etniska skillnader mellan infödda svenskar och personer med invandrarbakgrund som huvudorsak till uppkomsten av kriminella ungdomsgäng. Men konflikter mellan etablerade och nyinflyttade är inte alls beroende av etnicitet eller kultur. Under urbaniseringen i Sverige uppstod ’kriminella ungdomsgäng’ bland nyinflyttade bönder i städernas utkant. En av världens mest kända sociologiska undersökningarna, ’Etablerade och outsiders’ av Norbert Elias, genomfördes efter andra världskriget i en Londonförort. [...] Hundratals liknande undersökningar har bekräftat Elias hypotes, att det är de ’etablerades’ ovilja att släppa in de nyinflyttade (’outsiders’) i gemenskapen och de nyinflyttades misstänksamhet mot de etablerade som leder till gruppkonflikter och till segregation.” (ibid.)

Texten förklarar varför det uppstår kriminella gäng i städer där många är nyinflyttade. Det som förefaller ganska underligt är rubriken ”Våldet ligger inte i blodet” när det tidigare i artikeln inte existerar en sådan tes. Detta är snarare en föreställning som artikeln reproducerar med dessa ordval. Därför får forskningstexten under rubriken en annan innebörd än vad den egentligen borde. När artikeln konstruerar tesen att våldet inte ligger i blodet är detta snarare en egen föreställning av Norbert Elias text.

I artikeln *ROMEO & JULIA. Sverigedemokraternas dotter blev kär i alban* (Expressen 2006-10-08) står det följande:

”Sannolikheten för att de skulle mötas var liten. Att de skulle bli kära och ett par ännu mindre. I Landskrona kallas de för Romeo och Julia.” (ibid.)

”Albanske Enis och svenska Julia blivit en hoppfull symbol för mötet mellan olika grupper” står det i artikeln, de är paret mot alla odds. Egentligen är de som vilket par som helst, men deras förhållande betonas eftersom han är alban och hon är svensk. Deras olika livssituation markeras:

”Hon är dotter till en SD-politiker. Han är alban. Hon bor hos sin mamma i en bostadsrätt med målade fönster i porten och marmortrappa. Han bor hos sin mamma i en hyresrätt i ett invandrarstätt och nedgången område.” (ibid.)

Det kan tyckas vara ganska fint och framförallt upplyftande att trots all främlingsfientlighet i Landskrona finns det ändå ett par ljusningar i vardagen. Men det som sker när föreställning publiceras är att relationen framställs att vara en annorlunda företeelse, vilket den inte är. Deras relation är mellan två människor, inte en svensk och en invandrare. Då Enis uttalas som alban blir uppfattningen att han är invandrare. Han kan ha bott lika länge i Sverige som Julia och ha svenskt medborgarskap, gör då det honom till en invandrare eller en svensk? Artikeln förstärker föreställningen att det är annorlunda att ha en relation med en invandrare och skapar egna definitioner på vad som är svenskt och icke-svenskt.

Åter igen används Almgårdens som ett typiskt SD-fäste (*Det är dom som bråkar’. I Almgården – granne med Rosengård – finns Sverigedemokraternas starkaste fäste* Aftonbladet 2010-09-21) Ingressen lyder:

”Dagen efter valet demonstrerade tiotusentals personer i Stockholm, Göteborg och Malmö mot Sverigedemokraterna. Men i stadsdelen Almgården i Malmö jublar man.” (ibid.)

Vidare förklaras det var Almgården ligger i jämförelse med Rosengård:

”På baksidan av dimbankarna och Ringvägen börjar den andra världen. Den som sägs tära och äta av Sverige utan att ge någonting tillbaka. Den som blivande riksdagsmännen Jimmie Åkesson, Kent Ekeröth, Björn Söder och Mattias Karlsson helst vill radera ut. Den kallas Rosengård.” (ibid.)

Genom att publicera fyra personliga namn framstår det som att det är fyra män, inte ett parti, som vill ”radera ut” Rosengård. Det framstår även som om att alla invånare i Rosengård ”tär och äter av Sverige utan att ge någonting tillbaka”. Det förekommer även ett antal siffror på hur många som bor i Almgården och hur många som röstar på Sverigedemokraterna:

”Drygt 1200 av dem (boende i Almgården) fick i söndags rösta i valet till kommun, landsting och riksdag. 29 procent av dem valde att lägga sin röst på Sverigedemokraterna.” (ibid.)

”Därmed blev Almgården SD:s starkaste valdistrikt i landet”, förklarar artikeln. Det ska dock påpekas att 29 procent av 1200 är 348 stycken. Om man inte vet hur många som räknas som invånare i Almgården, är 29 procent är en väldigt hög siffra. I bildtexten står det att ”i valet 2002 röstade 10 procent av invånarna på SD. I år har siffran ökat till 29,9 procent”. Det skrivs ingenting angående rösterna på SD från riksdagsvalet 2006, men i en av artiklarna från 2006, (SvD 2006-09-23 *Sverigedemokraterna fick 55000 röster i Skåne*), kan man läsa att 25 procent röstade på SD. Det är inte lika märkbar skillnad år 2006 i jämförelse med år 2010, som det är år 2002 i jämförelse med år 2010. Det ger också en överdriven bild att skriva att 29 procent röstar på SD, när det egentligen är 348 personer utav 1200. Likväl att det blir en överdriven bild att skriva att valdeltagandet har ökat från 10 procent år 2002 till 29,9 procent år 2010 när det år 2006 var 25 procent som röstade på SD. Visserligen har det skett en ökning, men inte lika överdimensionerad som artikelns konstruktion.

Under 2010 sker det en olycka i Landskrona som Sverigedemokraterna drar nytta av och utnyttjar som en politisk fråga. I artikeln *SD vill ha en martyr* i Expressen (2010-04-04) förklarar journalisten om vad som skedde när en ung man blev häktad och ”skäligen misstänkt för det brutala mordet på Inger, 78, och för grov misshandel av hennes make Sven, 71”. Inger och Sven personifieras utan deras efternamn. De uppfattas som att vi är väl informerade om vem dem är. Journalisten skriver att Sverigedemokraterna ”hänger ut den misstänkte med namn och personnummer på internet samt erbjuder pengar till den som kan få honom fälld”. Vidare förklarar journalisten varför ”dödsmisshandeln” har lyfts till en politisk nivå, vilket är att den misstänkte för brottet är invandrare med ett ”utländskt klingande namn”. Detta förnekar dock Stefan Olsson som är ledare för Sverigedemokraterna i Landskrona:

”När vi utfäste den här belöningen visste vi inte alls vad den misstänkte gärningsmannen hade för bakgrund.” (ibid.)

Däremot publicerar Olssons partikamrat Ken Ekeröth den misstänktes namn, bakgrund och personnummer på sin personliga blogg (ibid.). Även om Ken Ekeröth driver en personlig blogg är han fortfarande en partimedlem av Sverigedemokraterna och har flera väljare som läser hans blogg. Då blir det indirekt Sverigedemokraterna som publicerar dessa uppgifter.

3.3.1 Därför stärks skiljelinjen mellan vi och dem

Diskursen om det typiska SD-fästet ger mer negativa konsekvenser än vad det för med sig i positiv väg. I utvalda artiklar som berör Sverigedemokraternas politiska fästen skildrar

journalisterna hur det ”typiska” SD-fästet ser ut. Det som sker är att det genom artiklarnas innehåll uppstår en vi-mot-dem mentalitet och snarare stärker föreställningen att det existerar en skillnad mellan svenskar och invandrare. Detta sker möjligen därför att journalisternas intervjupersoner ibland är uttalade Sverigedemokrater som anser att denna linje existerar. Det som däremot sker i det stora hela, i den sociala praktiken, är att föreställningen reproduceras och finns kvar. Ett exempel där detta lyser igenom är artikeln som berör en text av Norbert Elias i artikeln *BILDEN SOM AVGJORDE: 'De röstade på SD på grund av vad som hände mig'* (Expressen 2006-10-07). Journalisten rubricerar texten med ”Våldet ligger inte i blodet”. Texten som följer beskriver inte något som har med våld och blod att göra.

4 Negativa och icke-mäktiga medier

Marie Demker, professor i statsvetenskap vid Göteborgs Universitet, listar ett par orsaker varför Sverigedemokraterna kan lyckas komma in riksdagen år 2010:

”Medierna, partiets eget arbete och de andra partiernas trötande om hur SD ska behandlas.” (*SD tog väljare från alla partier: 'De har mobiliserat från soffan'* Expressen 2010-09-20)

Sverigedemokraterna är numera ett riksdagsparti och man kan mångt om mycket spekulera i hur detta skedde. I denna uppsats har jag försökt klarlägga huruvida medierna har framställt partiet och om framställningen har förändrats i takt med Sverigedemokraternas framgång och ökande väljarskara. Det förekommer en övergripande diskurs i diskursordningen angående Sverigedemokraterna, vilken är att Sverigedemokraterna ska betraktas som ett parti som inte hör hemma i den svenska riksdagen, på grund av deras främlingsfientliga och rasistiska historia. Denna diskurs utsätts då och då för prövning men från 2002 till 2010 utläses de olika diskurserna om SD med ett negativt tonfall. Sverigedemokraterna konstrueras som ett negativt fenomen, vare sig det handlar om deras politiska agenda, att möta SD i debatt eller typiska Sverigedemokratiska fästen. 2002 tenderar många artiklar att fokusera på Sverigedemokraternas rasistiska och nazistiska bakgrund, vilket även utmärks i artiklar presenterade från 2006. Det sker dock en omställning i partiet år 2005, Jimmie Åkesson tillträder som ny partiledare och vill förändra Sverigedemokraternas image och få bort politiker med allt för extrema åsikter. Artiklar som berör Sverigedemokraterna från 2006 behandlar hur partiet misslyckades i de kommuner de har mandat, eftersom Åkesson väljer att utesluta politiker. När partiet inte ersätter platserna står många stolar tomma och Sverigedemokraterna kan inte utföra sitt arbete. Artiklarna berör just hur platserna inte återfylls och ingen större fokus läggs på hur och varför Jimmie Åkesson gör som han gör. År 2010 är det fortfarande många politiker och experter menar att det är ytterst viktigt att inte glömma bort Sverigedemokraternas historia, medan artiklar som publiceras om partiet berör inte denna historia i samma negativa dimension som tidigare.

Den diskursiva praktiken innebär hur texten är producerad och konsumerad och att göra en detaljerad analys av texternas egenskaper kan man kartlägga hur de realiserar i den sociala praktiken (Fairclough 1995). Utvalda texter är producerade som tidningsartiklar i dags- och kvällstidningar. Genom att ha analyserat dessa texter med en kritisk diskursanalys har det varit möjligt att utläsa tänkbara konsekvenser i den samhälleliga praktiken eftersom

Sverigedemokraterna redan nått en riksdagsplats år 2010. Det gör det möjligt att ifrågasätta texternas konsekvenser eftersom ett resultat existerar.

Som nämnt innehar medierna en stor roll som informationskälla om politik, samt att de innehar en stor maktposition i den politiska kommunikationen (Nord & Strömbäck 2004). Den förmedlade bild som tidningsartiklarna ger av Sverigedemokraterna är framförallt negativ. Trots denna negativa bild blev ändå Sverigedemokraterna ett riksdagsparti. Har medierna verkligen denna stora makt i den politiska kommunikationen som många studier visar? Det går att ifrågasätta mediernas makt när tidningsmedierna har framställt Sverigedemokraterna på ett negativt sätt och Sverigedemokraterna ändå nått en riksdagsplats. Om medierna hade varit en sådan stor maktinnehavare som påstås borde i sådana fall Sverigedemokraterna inte nått en riksdagsplats år 2010. Strömbäck (2009) menar att medierna borde kallas mäktiga. I detta fall är medierna snarare icke-mäktiga. Frågan om tidningsmediernas framställning av Sverigedemokraterna har påverkat väljarna i samma anda som skildringen är alltså svaret nej.

Har då medierna och journalisterna agerat enligt deras ideal och gett en allsidig och sanningsenlig bild av verkligheten när de har rapporterat om Sverigedemokraterna? (Strömbäck 2009, Nord & Strömbäck 2004) Enligt de artiklar som analyserat är svaret nej. Nej, bilden har inte varit allsidig, men däremot har den varit sanningsenlig, på ett annorlunda sätt. Med detta avses att nyhetsartiklarna har misslyckats att förmedla en allsidig bild av partiet. En allsidig bild hade inneburit att fler artiklar hade berört partiet på samma sätt som de artiklar som har berört Sverigedemokraternas politiska sakfrågor, inte i en negativ och ensidig förmedling. Den allsidiga bilden har reducerats av övriga politikere och experters känslomässiga och personliga misstykke mot partiet. Med sanningsenlig menas inte att bilden har varit korrekt utan snarare tvärtom, bilden har förmedlats som en ”stor sanning”, det vill säga att Sverigedemokraterna har förmedlats på ett sätt som anses vara ett faktum enligt det politiska etablissemang, Reinfeldt, Sahlin, Leijonborg, Westerberg med flera. Med andra ord har medierna hjälpt till att skapa och upprätthålla en konsensus angående SD (Herman & Chomsky 1994, Hall 1982). Denna konsensus lyder att Sverigedemokraterna inte bör låtas synas i offentligheten eftersom detta kan bli förödande i längden. Medierna har varit eniga med politiker och politikerna har till och med varit eniga över blocken. Denna konsensus visade sig vara misslyckande i slutändan, eftersom SD lyckades att nå riksdagen. Niklas Håkansson nämner i Nord & Strömbäck (2004) att politiker och massmedier är varandras

motsatspar. I lästa artiklar är Sverigedemokraterna massmediernas motsats och exempelvis Moderaterna och Socialdemokraterna på samma sida, och mellan massmedierna och politikerna har det uppstått både konflikt och konsensus. Konsensus, som nämnt, i den mån att nyhetsartiklarna fungerar till att upprätthålla en samsyn av Sverigedemokraterna som ett negativt parti, som naturligt inte hör hemma i en svensk riksdag. Konflikt på ett vis att medierna har skildrat Sverigedemokraterna som ett negativt val. Medierna kan alltså fungera som ett redskap för ideologisk hegemoni i samhället (Håkansson i Nord & Strömbäck 2004), och denna teori är i enlighet med den kritiska diskursanalysen, som fokuserar på det lingvistiska, hur man ska kunna finna bakomliggande maktrelationer i texter och tal.

Niklas Orrenius nämner i sin bok: ”Om nyhetsjournalistikens främsta mål blir att bekämpa ett parti riskerar man att svika uppdraget: att berätta det som är sant, intressant och relevant, utan att snegla på konsekvenserna.”(Orrenius 2010:74) Han menar också att den stora motviljan många journalister hyser mot Sverigedemokraterna bidrar till att det inte existerar många som vill eller har lust att skriva om Sverigedemokraterna. Många journalisten väljer att rapportera om andra politikernas reaktioner mot partiet, i stället för att granska källan. (Orrenius 2010) Niklas Orrenius teori lyser igenom i de artiklar jag har analyserat. Artiklarna behandlar inte Sverigedemokraternas politik i sig, utan snarare vad andra politiker tycker och tänker om dem. Det har skrivits mycket om Sverigedemokraterna. Dock mer om partiet som ett fenomen än som ett vanligt parti.

4.1.1 Förslag på vidare studier

Då vi idag vet hur resultatet visade sig med Sverigedemokraterna i en riksdagsposition, hade det varit intressant att belysa hur journalisternas erfarenhet av detta mediefenomen visar sig. Har de enligt sig själva agerat på ett sätt som går enligt yrkesidealen? Vidare hade det även varit intressant att jämföra Sverigedemokraternas mediala uppmärksamhet med exempelvis Hollands främlingsfientliga parti Frihetspartiet (PVV) med Geert Wilders som partiledare eller Dansk Folkeparti med Pia Kjöersgaard i Danmark.

5 Referenser

- Asp, Kent (1986). *Mäktiga massmedier: studier i politisk opinionsbildning*. Diss. Göteborg : Univ.
- Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) (2000). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Fairclough, Norman (1995). *Media discourse*. London: Edward Arnold
- Hadenius, Stig, Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela (2008). *Massmedier: press, radio och TV i den digitala tidsåldern*. 9., rev. uppl. Stockholm: Ekerlid
- Hall, Stuart (1982). *The Rediscovery of Ideologi: Return of the Repressed in Media Studies*. I Gurevitch, Michael et al. (red.). *Culture, Society and the Media*. London: Methuen
- Herman, Edward S & Chomsky, Noam (1994/1988). *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. London: Vintage
- Håkansson, Niklas (2004) *Politiker och journalister- kamp om presentation och representation*. I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur Kap 8
- Jarlbro, Gunilla (2006). *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur
- Larsson, Stieg & Ekman, Mikael (2001). *Sverigedemokraterna: den nationella rörelsen*. Stockholm: Ordfront
- Mattsson, Pontus (2009). *Sverigedemokraterna in på bara skinnet: reportage*. Stockholm: Natur & kultur
- Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) (2004). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur
- Orrenius, Niklas (2010). *Jag är inte rabiät, jag äter pizza: en bok om Sverigedemokraterna*. Stockholm: Mån-pocket
- Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag

SOU 1995:37 Pressutredningen -94. *Vårt dagliga blad: stöd till svensk dagspress : betänkande*. Stockholm: Fritze

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur Oxford

Internetsidor:

Youtube: www.youtube.com Tillgänglig 2010-12-27
<<http://www.youtube.com/watch?v=XkRRdth8AHc>>

Artiklar:

Aftonbladet

Ny allians ska stoppa Sverigedemokraterna Aftonbladet 2002-09-16

Antifascist infiltrerade sverigedemokraterna Aftonbladet 2002-05-13

S-politiker oroade över SD-framryckning Aftonbladet 2006-09-17

Topptrion som ska stoppa SD Aftonbladet 2010-09-13

SD kan fälla Fredrik Aftonbladet 2010-06-22

Det är dom som bråkar'. I Almgården – granne med Rosengård – finns Sverigedemokraternas starkaste fäste Aftonbladet 2010-09-21

Expressen

Han är den största skitstövel jag träffat Expressen 2002-05-07

Man kan aldrig tysta ner dem Expressen 2002-05-06

ROMEO & JULIA. Sverigedemokraternas dotter blev kär i alban Expressen 2006-10-08

BILDEN SOM AVGJORDE. 'De röstade på SD på grund av vad som hände mig' Expressen 2006-10-07

Offer i en maktkamp Expressen 2006-03-19

Marschen mot kaos. Resultatet av Sverigedemokraternas valsuccé: Maktkamp, Rasism,

Avhopp, Uteslutningar Expressen 2006-03-18

Sverigedemokraterna uppmanar till fler teckningar Expressen 2006-02-01

Fel, fel, fel! Massiv kritik mot SD:s rapport om våldtäkter Expressen 2010-08-26

'Vi har inga rasistiska utgångspunkter'. Jimmie Åkesson pressas efter Expressens granskningar Expressen 2010-09-18

Har inga planer på att debattera med Åkesson. Göran Hägglund nobbade utmaning från SD-ledaren Expressen 2010-01-14

SD tog väljare från alla partier: 'De har mobiliserat från soffan' Expressen 2010-09-20

SD vill ha en martyr Expressen 2010-04-04

Dagens Nyheter

Sverigedemokraterna överklagar val i Timrå DN 2002-10-01

Extremparti i Skåne får stärkt ställning DN 2002-09-16

Främlingshatet gror i Rimbo DN 2002-06-20

Högerpopulismen kan slå rot även här DN 2002-04-27

S och FP överens om taktik mot SD DN 2002-10-25

Landskrona – stan där allt ställs på sin spets DN 2006-11-12

Centerpartist polisanmäler Sverigedemokraterna DN 2006-02-14

Den politiska kartan ritas om DN 2006-10-01

På offensiven mot SD i valsporten DN 2010-09-15

Hård kritik mot SD:s uttåg DN 2010-10-06

TV4 stoppar SD:s reklamfilm DN 2010-08-28

Åkesson tror på vågmästarroll DN 2010-07-05

SD inte med i slutdebatten DN 2010-09-17

Svenska Dagbladet

Missnöjet sprider sig i söder SvD 2002-09-17

SD får mandat i mer än tolv kommuner SvD 2006-11-06

SD-avvikare hotas av uteslutning SvD 2006-12-11

Sverigedemokraterna fick 55000 röster i Skåne SvD 2006-09-23

SD ska bemötas i debatt SvD 2006-09-20

Sverigedemokraterna polisanmäls SvD 2006-02-14

Flyktingar ska avskräckas SvD 2010-08-07

Sverigedemokrat överfallen i bostad SvD 2010-09-11

Läkare: Ristade själv in hakkors SvD 2010-09-18

Biskop Eva Brunne: alltid tråkigt när människor lämnar kyrkan SvD 2010-10-05